

במה בהמה פרק חמישי שבת

- 1 אטם אָנוּ מוֹזֵקֵת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא עֲנִיָּה: מִשְׁלֵי כֹּה יֵיג מִשְׁלֵי כֹּה יֵיג
- 2 בֵּית דֹּד כֹּה אָמַר יְיָ דִּינוּ לְבָקֶר מִשְׁפַּח וְהִצִּילוּ גֹזֵל מִיַּד עוֹשֵׂק פֶּן יִצְאָה כֹּאשׁ מִתּוֹךְ וּבְעֵרָה וְאִין מִכְבֵּה מִפְּנֵי רַע מַעֲלִילֵיכֶם: יִרְמִיָּהוּ כֹּה יֵיב
- 3 יִאמְרוּ יְיָ אֱלֹהֵי עֶבֶר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יִירוּשָׁלַם וְהַתּוֹתִית תּוֹ עַל מַצְחֹת הָאֲנָשִׁים וְהַנְּחִיתֵם וְהִנְאָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֲבוֹת הַנְּעֻשׂוֹת בְּתוֹכָהּ: יִחְזָקֵאל ט ד
- 4 אֶן בְּחֹר הַבְּתוּלָה וְסָף וְנִשְׁמַח תִּהְיֶה לְמַשְׁחִית וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו חֲטָאתוֹ אֶל תִּגְשׁוּ וּמִמְקַדְשֵׁי תַחֲלוּ וְתַחֲלוּ בְּאֲנָשִׁים וְקִיָּמִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת: יִחְזָקֵאל ט ו
- 5 וְהִנֵּה שֵׁשֶׁה אֲנָשִׁים בָּאִים אֶרְצָה שְׁעַר הָעִלְיוֹן אֲשֶׁר מִקְנֵה צְבָאוֹת וְאִישׁ כְּלִי מִפְּצוֹ בֵּרוֹ וְאִישׁ אֶדָר בְּתוֹכָם לְכֹשׁ בְּיָדָם וְקָטַת הַיִּסְרוֹ בְּקִמְתוֹ וְיָבֵאוּ וְיִגְמְרוּ אֶצְלוֹ מִזְבֵּחַ הַבַּיִת: יִחְזָקֵאל ט ב
- 6 וְעָתָה אֲגַלֵּה אֶת נְבִלְתָהּ לְעֵינֵי מֵאֲבֹהֵי וְאִישׁ לֹא יִצְלָהּ מִיָּד: הַשֵּׁשׁ כ יב
- 7 וְחֹזֵאל מִלֶּךְ אֲרָם לָחֵץ אֶת יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי יְהוֹאָחָז: מַלְכֵיכֶם בִּי כֹּכ
- 8 וְיָחֵץ יְיָ אֶתְּם וְיִרְדְּמוּ וְיָפֶן אֲבָרְהָם לְעֵקֶן בְּרִיתוֹ אֶת אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלֹא אֶבְרָה הַשְּׂחִימָה וְלֹא עֲבָדֵי הַשְּׂחִימָה מִעַל פְּנֵי עַד עַתָּה: מַלְכֵיכֶם בִּי כֹכ
- 9 וְיָהִי בְעֵלְוֹת הַמִּנְחָה וְיִגְשׁ אֶלְיֹהֵי הַבַּיִת וְיִאמְרוּ יְיָ אֱלֹהֵי אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יָרַדְעָ בִּי אֲתָה אֶתְּם יִשְׂרָאֵל וְאִנִּי עֲבָדֵי וּבְדַרְךְ עֲשִׂיתִי אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: מַלְכֵיכֶם א טו לו
- 10 לְדַבְרֵי הַמִּשְׁרָה וְלִשְׁלוֹם אֶתְּם אֶתְּם עַל פֶּסַח דָּוִד וְעַל מַלְכוּתוֹ לְהִבְיֵן אֶתְּהָ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפַּח וּבְצִדְקָהּ מִשְׁעָה וְעַד עוֹלָם קָמַת יְיָ צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה אֶתְּם: יִשְׂעִיָּהוּ ט ו
- 11 הַנְּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תְּמוֹת בֶּן לֹא יִשָּׂא בְּעוֹן הָאֵב וְאֵב לֹא יִשָּׂא בְּעוֹן הַבֶּן צְדָקַת הַצְּדִיק עָלָיו תְּהִיָה וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע עָלָיו תְּהִיָה: יִחְזָקֵאל י ב
- 12 וְקִדְרֵתִי בִשְׁבֶט פִּשְׁעֵם וּבִגְנֵעֵם עֲזוּבִים: תְּהִלִּים פ ט

ואע"ג דלא מקבלי אובחינהו מר. היינו היכל דספק אי מקבלי דלאמר כסמוך לפנייהם מי גלוי? אכל היכל דודאי לא מקבלי דהכ להם מוטב שיהו שוגגין ולא יהיו מודיין דלאמרין בהמציא כדי יין (בילה דף ג' וסס) וצפרק שאל (לקמן דף קמח): גבי תוספת יוה"כים) **ועל הרשעים תי"ו ש"ר דב"ל**

מקרא קאמר הכי אלא שאלמה דהא דכתיב והמית תיו על מלכות האנשים הגנאמים והנאנקים על כל המועצות הנעשות בטובה היינו צדיקים גמורים: **מזבח נחשת בימי שלמה** מי הוה. דכתיב (ש' שלמה הסירו כי היה קטן מהכילג' ולא הא כתיב צדרי הימים (ב ד) ועש שלמה את מזבח הנחשת וי"ל דדרשני ליה כי הכא מזבח שאומרים לפניו **שירה** ככלי נחשת:

קצף אף וחימה קשה לרשב"א דלמר צפ"ק דמסכת ע"ג (דף ג' וסס) כתיב חימה אין לי וכתיב וקס' וי ועל חימה ומשני כאן לישראל כאן לנכרים אלמא דאין להקב"ה חימה על ישראל וההיא דמס' ע"ג קשה דצפ"ק ארבעה נדרים (דף ג' וסס) אמר חימה משה הרגו דכתיב חימה אין לי ופרין והא כתיב כי יגורתי מפני האף והחימה ומשני תרי חימה הוו:

ושמואל אמר תמה זכות אבות ורבי יוחנן אמר תחון זכות אבות. אומר רבינו תס דכות אבות תמה אכל צרית אבות לא תמה דהא כתיב (ויקרא טו) וחכמי את צרימי יעקב אף לחצר גלות ואן אין אנו מוכריין זכות אבות אלא הצרית **ומפרש דשמואל דלחצר מימי חזאל** הייך מדכתיב למען צרימו ולא למען זכותו ואומר ר"י דצוקרל רבה (פ' לו) דייק מעד עמה דכפ"י דקונטרס' ולר"י נראה דלא פליגי שמואל ור"י אלא שמואל קאמר דלרשעים תמה אכל לצדיקים לא תמה וצדיקים איירי ר"י מעד דהא ר"י אמר בסמוך דמימי חזק"י תמה זכות אבות והא קאמר דאף צעט חורבן דתמר הכי תחון זכות אבות ועל זה אנו סומכין להוכיח זכות אבות וצפ"ק רבה ויקרא רבה רבי אחא אומר לעולם זכות אבות קיימת ולעולם אנו מוכרים אותם וכן הוא אומר כי אל רחום וגו' ולא ישכח את צרית אבותינו וגו':

אין מיתה בלא חטא פי' (מיתא) לפי שהגורה צלה אף על השגגה ואין יסורים צלה עון של מויד דלאמר ציומא (דף לו): חטאים אלו השגגות ועונות אלו הדונות ואף על גב דלאמר (שנוטות דף ס' ח) גבי שער של יה"כ להגין עליו מן היסורים משמע דיסורים צאים על שוגג הכל מיירי ציבורי נגעים שהן מכווערים דמימי קרא: ארבעה

וקנים סנהדרין: ריש צקירי. אי שאני רבן איני נכוח אכל מר עוקבא שהוה ראש לי ולך ואז צ"ד יכוח צממין: דכתיב ציוס דוד וגו'. לא ענש אלא מי שצידו לשפוט: חוץ מדבר זה. שאל צמקרא על שהולך דבור לטובו ומפני עונש זה מלחום האנשים הנאנקים והנאנקים

על כל המועצות הנעשות בטובה. אלו דיקים: שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה. שאני רואה לשלוח צעיר: היינו דכתיב מעיקרא ועל כל איש אשר עליו חטאו אל תגשו ולצדוק וממקדשי תחלו: ממקודשי. שהוה לתקטרג מדת הדין וחזר מן הטוב: מי הוה מוצא הנחש. צימי יחזקאל והלא שלמה גזמו ועשה מזבח אבנים של ל"ב אמה דכתיב (מלכים א ח) כי מוצא הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וכלהם האומר לחצירו נכס פלוני ופסול לעבודה: ממקום שאומרים שירה. מן הלוי שאומרים שיר ככלי נחשת: סיו סמות. לרשעים: חוסמו של הקב"ה אמת. אמצעות לאומיות וראשון ואחרון על שם איני ראשון ואני אחרון ואני הוא: אלו בני אדם שקיימו הטובה כונה. המיו קיימן להם שקיימו הטובה מראש ועד סוף: ואש לא ילונא. שאין עוד זכות לאצות שאלכוה: ויפן אליהם למען צרימו את אצריהם וגו' ולא השליכס מעל פניו עד עפא. אכל מכאן ואילן השליכס ולא פנה אל צרית אבות: ה' אלהי אצריהם ואלי יצחק וישראל היום יודע ותו לא מכלל דתמה ועל ידי רחמיס החכמה להם צימי חזק"י: צימי חוקיסו. דכתיב מעתה ועד עולם קנאת ה' לצבות תעשה זאת ולא זכות אבות: צלה חטא. ומטאו של אדם גורס לו מיתה: צעט ונגעיס. היינו יסורים וקאמר שאין צלון אלא משום פקידת עון: צעטיו

אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד וימיד והנה ששה אנשים באים מדרך שער העליון אשר מפנה צפונה ואיש כלי מפצו בידו ואיש אחד בתוכם לבוש הכדים וקסת הסופר במתניו ויבאו ויעמדו אצל מזבח הנחשת מזבח הנחשת מי הוה אמר להו הקב"ה התחילו ממוקם שאומרים שירה לפני ומאן גינהו ששה אנשים א"ר חסדא קצף אף וחימה ומשחית ומשבר ומכלה ומ"ש תיו אמר רב תיו תחיה תיו תמות ושמואל אמר תמה זכות אבות ורבי יוחנן אמר תחון זכות אבות ור"ל אמר תיו סוף חותמו של הקב"ה **דאמר רבי חנינא** חותמו של הקב"ה אמת (אמר) ר' שמואל בר נחמני אלו בני אדם שקיימו את התור' כולה מאלף ועד תיו מאימתי תמה זכות אבות אמר רב מימות הושע בן בארי שנא' אגלה את נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילנה מידי ושמואל אמר מימי חזאל שנאמר וחוואל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחו וכתיב ויחן ה' אותם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה ר' יהושע בן לוי אמר מימי אליהו שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי [את] כל הדברים האלה וגו' ורבי יוחנן אמר מימי חזקיהו שנאמר למרבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ה' צבאות תעשה זאת וגו': אמר רב אמי אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא חטא דכתיב והנפש החושאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה וגו' אין יסורין בלא עון דכתיב ופקדתי בשבט פשעם ובנגעם עונם מיתותיהם (ויקרא כג).

- א) נלקמן קנא. וי"ו וי"ו מ"ש
- ב) כתיבה טו: על הגליון
- ג) נ"ל אמרה; א) ג' ע"ד
- ד) ויחמל מן יסורין
- ה) נ"ל אמר אל וי"ו
- ו) ונחמל עני; א) ו' ונ"ע
- ז) ד"ה שיהי
- ח) וד"ה טו: ד' ד"ה שיהי
- ט) וד"ה טו: ד' ד"ה שיהי
- י) וד"ה טו: ד' ד"ה שיהי

גליון הש"ס

גמ' ר"ה היה יום י"ב ע"ב ד' ע"ב מוס' ד"ה עליון: שם א"ל ר"ה לר' לוינוס: לובחינהו. ע"י מדרש רבה אבה עמי ד"ה ולא זכר היום נגלו: שם אמר רב ירמיהו הושע בן בארי. ויחמל מן חלק פק פרק אהא הך למוד בשם שמואל: תוס' ד"ה מזבח מושה וכו' וי"ה ששה בבלי נחשת. ע"י ומס' דף ט' ע"א מוס' ד"ה ה"ק: שם ר"ה ושמואל ר"ה ופירש רש"י ודאמר מימי חזאל: אלוס ציורסלמי פ' חלק מסיים עד עתה עד אמת עפע הזכות קיימת והיינו כפי כפי:

מוסף תוספות

- א. כלומר והיה להם למחות עד שיתברר מלמי. שלא יקבלו מהם. מלמי.
- ב. לא נעשית כלל ולא עוד אלא שהשחיתקה נאה להם והוא שאומר. מ"י.
- ג. את העולה ואת הנמחה.
- ד. ויחזקיהו.
- ה. ויחזקיהו.
- ו. ויחזקיהו.
- ז. ויחזקיהו.
- ח. ויחזקיהו.
- ט. ויחזקיהו.
- י. ויחזקיהו.

רב נסים גאון

דאמר ר' חנינא חותמו של הקב"ה אמת. תמצא עיקר דברי ר' חנינא בפרק בל כהן גדול (דף טו) במס' יומא ובפי' ב' מיתות (דף טו) במס' סנהדרין. ובתלמוד ארץ ישראל במסכת סנהדרין אמרו בדבר זה טעם נאה ביותר ונראה לי לכתבה הנה, והכי אמרו מהו חותמו של הקב"ה רב ביבי בשם ר' ראובן אמר אמת, מהו אמת אמר ר' אבין שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר ר' ששתון בן לקיש אף ראשה דאלפא ארץ ישראל במסכת תרי כפוסה לומר וישינה (ג) אני ה' ראשון שלא קיבלתי מלכותי מאחר, ומלכותי היא אלהים שאין לי שותף, ואת אחרונים אני הוא שותף, עתיד למושה לאחור. ואותו נמי כבראשית דר' ארשיאי (פרש"י פ' טו).